

SOSIAALIHUOLLON PORRASTEISUUS UUSISSA SOTE- RAKENTEISSA

NYKYTILA JA EHDOTUKSET

Marja Heikkilä & Pirjo Marjamäki

Sosiaalihuolto huomenna! –seminaari

29.2.2024

Maalaus Annakaisa Iivari

Selvityksen toteutusprosessi touko- marraskuu 2023

Alustava hahmotus kirjallisen aineiston pohjalta

Hyvinvointialueiden sosiaalipalveluista vastaavan
johdon haastattelut (79 hlöä)

Skenaariotyöpajat, poikkeuksena Etelä-Suomi
(Osallistujia 119)

Asiantuntijoiden syventävät haastattelut (noin 80
henkilöä)

Ehdotusluonnosten kommentointi (noin 12 henkilöä)

Raportin sisältö

- 1 Johdanto**
- 2 Mitä tarkoitamme porrasteisuudella sosiaalihuollossa**
- 3 Selvityksen toteuttaminen**
- 4 Nykytilanne alueellisen porrastuksen näkökulmasta**
 - 4.1. Sosiaalipalvelut hyvinvointialueilla**
 - 4.1. YTA-alueet sosiaalihuollon näkökulmasta**
 - 4.1.3 Etelä-Suomen erilaiset lähtökohdat**
 - 4.1.4 Keskitetyt palvelut ja osaaminen**
- 5 Yritysten ja järjestöjen näkökulmia porrasteisten palvelujen tuottajina**
- 6 Sosiaalihuollon lainsäädäntö porrastuksen näkökulmasta**
- 7 Osaamisen tuki porrasteiselle palvelujärjestelmälle**
- 8 Ehdotukset ja niiden perustelut**
- 9 Selvityshenkilöiden johtopäätökset**

[Sosiaalihuollon porrasteisuus uusissa sote-rakenteissa : Nykytila ja ehdotukset - Valto \(valtioneuvosto.fi\)](https://valtioneuvosto.fi)

Mitä tarkoitamme porrasteisuudella sosiaalihuollossa

- Sote –uudistus ja sosiaalihuollon siirtyminen hyvinvointialueille edellyttävät porrasteisuuden (tai vastaavan) käsitteen käyttöönottoa
 - Käsite ei tarkoita sosiaalihuollossa samaa kuin terveydenhuollossa mutta on käyttökelpoinen uudessa toimintarakenteessa.
- **Porrasteisuudella tarkoitetaan tässä selvityksessä asiakastarpeita vastaavaa, osaamispohjaista sosiaalihuollon kokonaisrakennetta. Porrastus sosiaalihuollossa ei tarkoita vain asiakkaiden liikkumista portaalta toiselle, vaan *pääasiassa* osaamisen ja tiedon liikkumista asiakastarpeiden mukaan.**

Miksi porrastus on noussut esiin?

- Aikaisempaa huomattavasti suurempi väestöpohja tuo mahdollisuuksia jäsentää asiakkaiden tarpeita ja organisoida palveluja uudelleen niiden vaativuuden ja tarpeiden esiintyvyyden mukaan
- Sosiaalihuollon erityispalveluista ja –osaamisesta ovat vastanneet pitkälti järjestöt ja yritykset mutta sote-uudistuksen myötä suhde ostopalveluihin on muuttumassa
- Palvelujen käyttöä koskevaa asiakastietoa sekä vaikuttavuustietoa alkaa vähitellen olla saatavilla
- Pula sosiaalityöntekijöistä ja muista sosiaalialan ammattilaisista vaatii uudistamaan palvelurakennetta

Porrasteisuus sosiaalihuollossa nostaa esiin erilaisia kehitysmahdollisuuksia

1. Se antaa mahdollisuuden puhua osaamisen eri vaativuustasoista asiakastarpeita vastaten
2. Sen avulla voidaan rakentaa yhteyksiä terveydenhuollon ja sivistystoimen rakenteisiin
3. Se tuo näkyväksi tietopohjan, tutkimuksen ja opetuksen merkityksen ja välttämättömyyden alan kehitykselle
4. Se auttaa ymmärtämään digitalisaation roolin ja tuen sosiaalipalveluja toteutettaessa
5. Se mahdollistaa sosiaalihuollon laajojen kokonaisuuksien tarkastelun ja ymmärtämisen. Tätä kautta päästään kiinni myös vaikuttavuuteen.

1/2 Läheisyys- ja jatkuvuusperiaatteet hyvinvointialuekontekstissa

ERITYIS- OSAAMINEN/ PALVELUT

Erityispalvelut ja vaativat erityispalvelut liikkuvat asiakkaiden arkiympäristöihin. Alueen ammattilaisia tuetaan konsultaatioilla, mentoroinnilla, ym. osaamisen tukirakenteilla

Vammais-, aikuissosiaalityön, ikääntyneiden , päihde- ja mielenterveystyön sekä lapsiperhetyön erityisosaamisen ja vaativan erityisosaamisen palvelut sekä osaaminen +TKKI-toiminta

PERUS- OSAAMINEN/ PALVELUT

Arjessa tarvittava, kotiin annettava tuki, yksilöllinen sosiaaliohjaus, perhetyö, jne.

HVA:lla koottuna esimerkiksi Lapsioikeudelliset palvelut, sosiaalinen luototus, henkilökohtaisen avun keskus, perhehoidon koordinaatio, jne.

LÄHIPALVELUT

HVA:LLA KOOTUT PALVELUT

2/2 Läheisyys- ja jatkuvuusperiaate YTA-alue ja kansallisessa kontekstissa

**VAATIVA JA
HARVOIN
TARVITTAVA
ERITYISOSA
AMINEN/
PALVELUT**

YTA-alueilla ja kansallisesti toimivat koordinaatio-, verkosto- ja tutkimusyksiköt YTA-asetuksen 2§:n ja 3§ mukaisessa palveluissa

Harvoin tarvittava vaativa erityisosaaminen/palvelu + TKKI, esim. koulukodit

**PERUS- JA
ERITYIS
OSAAMINEN/
PALVELUT**

Vaativat erityispalvelut liikkuvat asiakkaiden arkiympäristöihin. HVA:n ammattilaisia tuetaan konsultaatioilla, mentoroinnilla, ym. osaamisen tukirakenteilla

Arjessa tarvittava, kotiin annettava tuki, yksilöllinen sosiaaliohjaus, perhetyö, jne.

Vammais-, aikuissosiaalityön, ikääntyneiden, päihde- ja mielenterveystyön sekä lapsiperhetyön vaativan erityisosaamisen palvelut sekä osaaminen + TKKI-toiminta YTA:lla.

Esim. sote-valmiuskeskukset, Barnahus-toiminta, EHO-yksiköt, päihdeäitien palvelut, jne.

LÄHIPALVELUT

**YTA-ALUEELLA JA KANSALLISESTI KOOTUT
PALVELUT**

Porrasteisuuden riskit

- Selvitystyön alkuvaiheessa esille nousi pääasiassa riskejä ja ongelmia
 - Pelkoa herätti mm. se, että sosiaalihuoltoa ollaan pakottamassa terveydenhuollon malliin
 - Aiheesta keskusteltiin skenaariotyöpajoissa skenaarion 1. Sosiaalihuolto terveydenhuollon yhteyteen –yhteydessä, jossa todettiin osin näin jo tapahtuneen
- Todettiin, että sosiaalihuollon siirtyminen kuntapohjalta hyvinvointialuepohjalle on valtava muutos, jolle tulee antaa aikaa eikä tehdä hätiköityjä ratkaisuja. Tietopohjaa tulee kerätä siitä, miten muutos parhaiten toteutuu myös sosiaalihuollon asiakkaiden näkökulmasta

Ehdotukset ja niiden perustelut

Ehdotukset 3 korissa

1. PORRASTEISUUS KÄYTTÖÖN SOSIAALIHUOLLOSSA

1. Porrasteisuus-käsite otetaan käyttöön
2. Turvataan asiakassuhteen jatkuvuus ja lähipalvelujen saatavuus
3. Arvioidaan mahdollisuudet sote-integraatioon Etelä-Suomessa
4. Vahvistetaan sote-valmiuskeskuksiin sijoittuvan sosiaalihuollon roolia
5. Otetaan yritysten ja yksityisten palvelujen tehtävät erityisosaamisen tuottajina osaksi jatkotyötä

2. VALTAKUNNALLINEN TUKI

6. Nimetään Shl:n 33 a §:n mukainen toimitilin antamaan suosituksia alueellisesti koottavista palveluista
7. Selkiytetään perus- ja erityislainsäädännön suhdetta
8. Edetään sosiaalipalvelujen kansallisessa keskittämisessä vaiheittain

3. ERITYISOUSAAMISEN TIEDOLLINEN TUKI

9. Tuetaan kullekin viidelle yhteistyöalueelle syntyvien osaamiskeskittymien kehittymistä ja sovitaan niiden kansallisesta työnjaosta
10. Kehitetään erikoissosiaalityöntekijän ja sosionomien jatkokoulutusta vastaamaan palvelujärjestelmän tarpeita

Porrasteisuus käyttöön sosiaalihuollossa

EHDOTUS 1 Porrasteisuus-käsite otetaan käyttöön sosiaalihuollossa

Selvitystyön aikainen työskentelyprosessi osoitti, että asiakastarpeita vastaava, osaamispohjainen porrastus selkeyttää sosiaalihuollon kokonaisrakennetta. Tunnistettiin, että asiakkaiden palveluja on parannettava siten, että ammatillinen osaaminen vastaa mahdollisimman hyvin asiakkaiden tarpeita ja elämäntilanteiden vaativuuden astetta. Toistaiseksi tällaisia käytäntöjä tukeva tutkimus ja muu tietopohja on sosiaalihuollossa liian vähäistä.

Porrastus sosiaalihuollossa ei tarkoita asiakkaiden liikkumista portaalta toiselle, vaan osaamisen ja tiedon liikkumista asiakastarpeiden mukaan. Jotta tämä olisi mahdollista, porrasteisuus sosiaalihuollossa edellyttää hyvin toimivia osaamisen tukirakenteita ja niistä huolehtimista.

Ehdotamme

- **Otetaan porrasteisuus -käsite sosiaalihuollossa käyttöön**
- **Lisätään osaamispohjaisen porrasteisuuden tutkimusta ja arviointia erityisesti vaikuttavuusnäkökulmasta**

EHDOTUS 2. Turvataan asiakassuhteen jatkuvuus ja lähipalvelujen saatavuus uudessa porrasteisessa sote-rakenteessa

Sosiaalihuollon työskentely on perustaltaan elämäntilannelähtöistä ja suhdeperustaista. Se toteutuu pääsääntöisesti ihmisen omassa elinpiirissä. Tällä tarkoitamme esimerkiksi asiakkaan kotia, asumispalveluyksikköä tai lähiyhteisöä.

Sosiaalihuollossa on erityispiirre, jota rakenneuudistuksessa tulisi tarkkaan pohtia: vastuu asiakkaan tilanteesta säilyy useimmiten palvelutasosta riippumatta perustason työntekijällä, esimerkiksi lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä tai omatyöntekijällä. Tämä turvaa asiakassuhteen jatkuvuuden.

Kun nyt uusi rakenne antaa mahdollisuuden entistä keskitetympiin rakenteisiin, tämä ei saa sosiaalihuollossa tarkoittaa sitä, että luottamukselliset, yksilölliset ja vaikuttavat asiakaspalveluratkaisut käyvät mahdottomiksi.

Vaikka kyseessä on (vaativa) erityispalvelu/-osaaminen, voidaan palvelu tuoda asukkaan arkiympäristöön digitalisaation tai liikkuvien palveluiden avulla. Kyseessä voi olla esimerkiksi konsultaatio, toimiva osaajaverkosto, palveluohjaus tai palvelukoordinointi. Tämä edellyttää osaamisen tukirakenteiden rakentamista sosiaalihuoltoon. Tässä odotamme suurta edistystä viimeistään siinä vaiheessa, kun YTA-alueiden toiminta saadaan lainsäädännön edellyttämällä tavalla käyntiin myös sosiaalihuollon osalta. Näiltä osin sosiaalihuollon johto odottaa vuorovaikutteista kansallista yhteiskehittämistä

Ehdotamme

- **Säilytetään ja edelleen kirkastetaan sosiaalihuollon jatkuvuus- ja läheisyysperiaatetta uudessa sote-rakenteessa kustannusvaikuttavuuden parantamiseksi.**
- **Perustetaan hyvinvointialueiden vertaiskehittämisen foorumi, joka tukee sosiaalihuollon uudelleenrakentumista porrasteisessa järjestelmässä. Kutsutaan foorumiin myös TKKI toiminnan ja yksityisten palvelujen edustajat.**

EHDOTUS 3. Arvioidaan minkälaiset rakenteet ja toimintamallit turvaavat vaativimman tason palveluintegraation ja sosiaalihuollon YTA-tasoisen porrastuksen myös Etelä-Suomessa

Etelä-Suomessa lähtökohdat erityisen vaativien ja harvoin tarvittavien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen turvaamiselle ja erikoisosaamisen kehittämiseksi ovat heikommalla kuin muualla. Vastuu jakautuu HUS-yhtymän ja hyvinvointialueiden vastuulle eikä palveluintegraatiota mahdollistavaa rakennetta ole. Uudenmaan erillislain säätämisen yhteydessä lain vaikutuksia ei arvioitu sosiaalihuollon näkökulmasta.

Hyvinvointialueiden yhteistyösopimusta koskevassa asetuksessa on säädetty (6§), että Helsingin kaupunki ja Hus-yhtymä hoitavat yhdessä ne tehtävät, jotka muualla on säädetty yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen tehtäviksi. Yhteistyöalue on hyvin laaja ja hyvinvointialueiden tarpeet jo väestöpohjansa vuoksi erilaisia. On varauduttava siihen, että Etelä-Suomessa yhteistyöalueen rakentuminen sosiaalihuollon näkökulmasta vaatii aikaa enemmän kuin muualla ja mahdollisesti myös lainsäädännön uudelleen arviointia tai muuta kansallista ohjausta.

Ehdotamme

- **Helsingin kaupunki, Hus-yhtymä ja sosiaali- ja terveysministeriö arvioivat yhdessä, minkälaiset rakenteet tai toimintamallit vaativimman tason palveluintegraatiolle olisi luotava, jotta mahdollisuudet sote-integraatiolle ovat samat kuin muualla maassa.**

EHDOTUS 4. Vahvistetaan sote- valmiuskeskuksiin sijoittuvan sosiaalihuollon roolia ja tehtäviä valtakunnallisessa ja alueellisessa yhteistyössä

Kyseessä on ensimmäinen sote-integraation mukainen YTA-tasoinen toiminto. Uudet keskuksat on otettu suurin odotuksin vastaan, koska niiden ajatellaan toimivan pilotteina YTA-tasoisille, integroiduille koordinaatio-, ohjaus- ja tukiyksiköille. Mutta niissä sosiaalihuollon rooli ja tehtävät osana kokonaisuutta ovat jäsentymättömiä ja kaipaavat yhteistä kansallista ja alueellista linjaamista.

Hyvinvointi- ja YTA-alueiden sosiaalihuollon johto, kansalliset sosiaalihuollon valmiusasiantuntijat ja sote-valmiuskeskusten sosiaalihuollon asiantuntijat tulee saattaa yhteiseen pöytään linjaamaan sosiaalihuollon roolia, tehtäväkenttää ja tukiverkostoa valmius- ja varautumisasioissa.

Nykyisessä maailmantilanteessa valmius- ja varautuminen edellyttävät sosiaalihuollolta huomattavan suurta ymmärrystä riskeistä ja osaamista eri skenaarioihin varautumisessa. Sosiaalihuollon tilannekuvan luominen edellyttää kriittisten, sosiaalihuollon tilannetta kuvaavien muuttujien valitsemista -nykyiset muuttajat antavat vaillinaisen kuvan sosiaalihuollon tilanteesta.

Ehdotamme

- **Vahvistetaan sosiaalihuollon roolia valmiuskeskusten valtakunnallisessa ja alueellisessa yhteistyössä.**
- **Valitaan sosiaalihuollon tilannekuvamuuttajat siten, että ne tuottavan aidon sosiaalihuollon tilannekuvan suhteessa valittuihin riskeihin. Käynnistetään vaadittava työskentely yhdessä THL:n kanssa.**

EHDOTUS 5. Otetaan yritysten ja järjestöjen tehtävät erityisosaamisen tuottajina ja osaajina osaksi jatkotyötä

Sote-järjestämislain 8 §:ssä säädetään Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuusta. Laki edellyttää, että julkinen toimija kykenee kaikissa tilanteissa ottamaan vastuun palvelutuotannosta. Nykyisessä tilanteessa, jossa eräiden sosiaalipalvelujen tuotanto on lähes kokonaan ulkoistettu ja henkilöstöpula pakottaa ajoittain sulkemaan palveluyksiköitä, on julkisen järjestäjän vastuu kovalla koetuksella. Tämä kokonaisuus edellyttää sosiaali- ja terveydenhuollon osalta yhteistä tarkastelua.

Järjestöpohjaisten vaativien erityispalvelujen merkitys on niitä tarvitseville ihmisille ratkaiseva. Ne erityisen vaikeat, osin kohtuuttomat elämäntilanteet, joihin näitä palveluja tarvitsevat ihmiset ovat joutuneet, vaativat syvällistä erityisosaamista. Järjestökentällä on havainto, että mikään hyvinvointialue ei ole tarpeeksi suuri, jotta sillä olisi yksin osaamista järjestää näihin ongelmiin vastaavia palveluja. Siksi tarvitaan kansallista yhteistyötä.

Ehdotamme

- **Otetaan tarkasteluun yksityisten sosiaalipalvelujen rooli suhteessa julkiseen järjestämisvastuuseen osana jatkotyötä**
- **Selvitetään osana keskittämisasiäsetuksen valmistelua ne sosiaalipalvelut, joita on saatavissa ainoastaan valtakunnallisista järjestöistä tai yksityisiltä palveluntuottajilta**

VALTAKUNNALLINEN TUUKI

EHDOTUS 6. Nimetään sosiaalihuoltolain 33 a § mukainen toimielin antamaan suosituksia alueellisesti koottavista sosiaalipalveluista

Selvitys on osoittanut, että hyvinvointialueilla ei ole vielä valmiutta sopia, mitkä sosiaalipalvelu olisi tarpeellista koota YTA-tasoisesti tai peräti keskittää kansallisesti. Palvelujen ja osaamisen porrastaminen vaatii vankkaa tietoperustaa ja mahdollisesti myös vaiheittaista, kokeiluihin perustuvaa etenemistä. Valmistelussa on osattava ottaa huomioon myös YTA-alueiden erilaisuus ja pyrittävä arvioimaan minkälaisella väestöpohjalla mitäkin palvelua on järkevää järjestää.

Uusi toimielin tuottaisi tietoa hyvinvointialueiden keskinäisen sopimisen pohjaksi. Yhteistyöalueiden sopimusta koskevassa asetuksen 2 §:ssä mainittujen harvoin tarvittavan ja vaativien palvelujen tarkentaminen olisi luonteva tapa aloittaa työ.

Ehdotamme

- **Nimetään sosiaalihuoltolain 33 a §:n nojaava määräaikainen toimielin tekemään suosituksia alueellisista koottavista palveluista, tekemään aloitteita suositusten mukaisen palvelujen kokeilemisesta ja seuraamaan ja arvioimaan niitä.**
- **Turvataan, että toimikunnan käytössä on riittävästi asiantuntemusta sekä jäsenistössä että tietoa kokoavassa ja analysoivassa sihteeristössä. Asiantuntemusta on mm. THL:ssä, hyvinvointialueilla, korkeakouluissa, sosiaalialan osaamiskeskuksissa ja sosiaalialan järjestöissä.**

EHDOTUS 7. Selkiytetään perus- ja erityislainsäädännön suhdetta

Sosiaalihuollon lainsäädännössä on ollut jo vuodesta 2015 lähtien julkilausuttuna suuntana vahvistaa peruspalveluja. Tuolloin sosiaalihuoltolaki uudistettiin kokonaan ja lain tavoitteeksi asetettiin painopisteen siirtäminen erityispalveluista peruspalveluihin. Sen jälkeen huomio on ollut erityislainsäädännön uudistuksessa ja sosiaalihuoltolain toimeenpanoa ei ole aktiivisesti tuettu.

Sosiaalihuollossa raja yleislain ja erityislakien perusteella annettavista sosiaalipalveluista on käytännön työssä häilyvä oikeastaan kaikkien erityislakien osalta. Johtopäätös on, että nykyinen lainsäädäntö ei kokonaisuuteltaan tue palvelujen porrastusta eikä ohjaa riittävästi hyvinvointialueiden palvelurakenteen kehittämistä

Nykyiseen tilanteeseen herättää monia kysymyksiä palvelujen porrastuksen näkökulmasta. Jos toimitaan pelkästään yleislain nojalla, uhkana on, että asiakkaiden erityistarpeet jäävät huomiotta. Erityislakeihin nojaavan lainsäädännön uhkana puolestaan on, että palveluja kehitetään erikoisosaamisen pohjautuvat professiot edellä ja palvelut pilkkoutuvat yhä pienempiin erikoistuneisiin osiin.

Ehdotamme

- **Arvioidaan sosiaalihuollon perus- ja erityislaeista koostuva kokonaisuus ja sen muutostarpeet huolellisesti myös palvelujen porrastuksen näkökulmasta**
- **Kiinnitetään erityisesti huomiota yleislain pohjalta annettaviin palveluihin ja asiakassuhteen jatkuvuuteen siten, että mahdollisimman suuri joukko asiakkaita saa tukensa ja palvelunsa omassa elinpiirissään hänet tuntevalta työntekijältä. (kts. ehdotus 2.)**

EHDOTUS 8. Edetään sosiaalipalvelujen kansallisessa keskittämisessä vaiheittain

Sosiaalihuollossa ylin porras on kansallisesti keskitetyt palvelut. Toistaiseksi sosiaalihuollon lainsäädäntö ei tunnista kansallisesti keskitettäviä palveluja eikä julkisella sektorilla ole kokemusta niiden järjestämisestä lukuun ottamatta sosiaalihuollon roolia uusissa valmiuskeskuksissa. Eri tahot ovat tehneet aloitteita keskitettävistä palveluista, mutta niistä säätäminen keskittämisasetuksella vaatisi vahvempaa tietopohjaa. Tässä selvityksessä tarve tunnistettiin lähinnä vain lastensuojelun vaativimmassa sijaishuollossa ja vammaisten vaativimmissa asumispalveluissa. Kokonaan avoinna on, miten tällaiset keskitetyt palvelut rahoitettaisiin.

Sosiaalihuollossa tilanne kansallisesti keskitettyjen palvelujen osalta on täysin toinen kuin terveydenhuollossa, koska alueellisia yhteistyörakenteita ei ole eikä siihen pohjautuvasta työnjaosta näinollen voida sopia. Sosiaalihuollossa olisi mahdollista sopia toistaiseksi vain hyvinvointialueiden välisestä työnjaosta ja luoda näin keskitetympää rakennetta.

Ehdotamme

- **Arvioidaan, tarvitaanko sosiaalihuoltoon omaa keskittämisasetusta vai voiko tavoitteena olla yhteinen sosiaali- ja terveydenhuollon keskittämisasetus**
- **Sovitaan erityisen vaativien palvelujen välisestä työnjaosta vasta sen jälkeen, kun YTA-tasoinen palvelurakenne on muotoutunut. Koulukodit on ainoa yksittäinen palvelu, josta jo nyt olisi riittävä tietopohja kansallisen keskittämisen pohjaksi.**
- **Säädetään erityisen vaativien kansallista väestöpohjaa edellyttävien sosiaalipalvelujen lisäksi palvelujärjestelmään kiinnittyvien TKKI-toimintaan pohjautuvien osaamiskeskittymien sijoittumisesta (ehdotus 9)**

ERITYISOSAAMISEN TIEDOLLINEN TUKE

EHDOTUS 9 Tuetaan kullekin viidelle yhteistyöalueelle syntyvien osaamiskeskittymien kehittymistä ja sovitaan kansallisesti niiden työnjaosta

Myös sosiaalihuollon tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta on muutosten edessä, kun palveluja uudistetaan ja kootaan isommille alueille. Innovaatiot ja vaikuttavuuden parantaminen vaativat hyvin toimivia TKKI-toiminnan rakenteita. Visiona on vahvat sosiaalihuollon eri osa-alueille keskittyneet osaamiskeskittymät, joiden syntymistä ohjataan kansallisesti ja joiden työnjaosta sovitaan.

Sosiaalihuollon näkökulmasta painoa on sillä, miten sosiaalialan osaamiskeskusten toiminnan ja tavoitteiden yhteensovittamisesta koko yhteistyöaluetta ja hyvinvointialueiden toimintaa tukevaksi kokonaisuudeksi saadaan alueilla sovituksi.

Ehdotamme

- **Arvioidaan minkälaista osaamista ja tutkimuksen profiloitumista asiakasryhmäkohtaisesti on jo alueilla, ja mitkä ovat hyvinvointialueiden näkökulmasta priorisoidut tarpeet. Sosiaalialan osaamiskeskuksilla on arviointiin tarvittava alueellinen ja kansallinen yhteistyörakenne ja YTA-sopimuksen valmistelu tarjoaa puitteet.**
- **Uudistetaan sosiaali- ja terveysministeriön VTR- ja muun mahdollisen tutkimus- ja kehittämisrahoituksen ohjausta. Tavoitteena on, että se tukee alueellisten osaamiskeskittymien syntyä siten kuin kansallisesti työnjaosta on sovittu.**
- **Sovitaan osaamiskeskittymien YTA-tasoisesta työnjaosta sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisessä keskittämisasetuksessa ja niiden toimintaa seurataan ja arvioidaan**

EHDOTUS 10 Kehitetään erikoissosiaalityön koulutusta ja sosionomien jatkokoulutusta vastaamaan palvelujärjestelmän tarpeita

Erikoissosiaalityöntekijän koulutus tai sosionomien jatkokoulutus eivät nykyisellään tue porrasteiseen palvelujärjestelmään siirtymistä. Koulutukset eivät tuota osaamista vaativimpaan asiakastyöhön ja koulutuksen suorittaneet hakeutuvat pääosin kehittämis- ja johtotehtäviin. Toisaalta varsinaisia erikoissosiaalityöntekijöiden vakansseja ei nykyisin juurikaan ole eikä palvelujen porrastuksen mukanaan tuomia urapolkuja ole. Myöskään ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneille ei palvelujärjestelmä tarjoa erityisiä tehtäviä, joihin edetä urapolulla. Uudistuvien palvelurakenteiden myötä myös sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen (sosionomien) tehtävärakenteita pitää uudelleen arvioida hyvinvointialueille siirryttäessä.

Ehdotamme

- **Uudistetaan tehtävärakenteita asiakastyön porrasteisuutta vahvistavaksi ja luodaan sosiaalityöntekijöille ja sosionomeille mahdollisuudet edetä työuralla vaativimpiin asiakastyön tehtäviin**
- **Kehitetään erikoissosiaalityön koulutuksen ja sosionomien jatkokoulutuksen sisältöjä siten, että ne tuottaisivat osaamista myös vaativimpaan asiakastyöhön eri palvelutehtävissä.**

Ehdotukset suhteessa porrasteisuuden kehittämistyöhön ja valtakunnalliseen yhteistyöhön

1. Otetaan käyttöön porrasteisuus-käsite
2. Turvataan asiakassuhteen jatkuvuus ja lähipalvelujen saatavuus

9. Tuetaan kullekin viidelle yhteistyöalueelle syntyvien osaamiskeskittymien kehittymistä ja sovitaan niiden kansallisesta työnjaosta
10. Kehitetään erikoissosiaalityöntekijän ja sosionomien jatkokoulutusta vastaamaan palvelujärjestelmän tarpeita

6. Nimetään Shl:n 33 a §:n mukainen toimielin antamaan suosituksia alueellisesti koottavista palveluista

3. Arvioidaan mahdollisuudet sote-integraatioon Etelä-Suomessa
4. Vahvistetaan sote-valmiuskeskuksiin sijoittuvan sosiaalihuollon roolia
5. Otetaan yritysten ja yksityisten palvelujen tehtävät erityisosaamisen tuottajina osaksi jatkotyötä

7. Selkiytetään perus- ja erityislainsäädännön suhdetta
8. Edetään sosiaalipalvelujen kansallisessa keskittämisessä vaiheittain

HYVINVOINTIALUEEN
KEHITTÄMISTYÖ

YTA-ALUEEN
KEHITTÄMISTYÖ

KANSALLINEN
KEHITTÄMISTYÖ

**KIITOS
MIELEN-
KIINNOSTA!**